

LYNN AUSTIN

PAGTENS VOGTERE

LYNN AUSTIN

PAGTENS
VOGTERE

LOHSE

*Til min mand, Ken, og til mine børn,
Joshua, Benjamin, Vanessa, Maya og Snir*

I år 586 f.Kr. besejrede den babyloniske hær det jødiske folk og ødelagde Guds tempel i Jerusalem, og bagefter drev de en stor del af de overlevende i landflygtighed. Jøderne levede i fangenskab langt fra deres hjem i næsten 50 år. Men så overvandt perserne babylonierne, og i sit første regeringsår udstedte den nye konge, Kyros, et dekret, der gav de landflygtige jøder lov til at vende tilbage:

"Må Gud være med enhver iblandt jer af hele hans folk! Enhver skal drage op til Jerusalem i Juda og bygge på Herrens, Israels Guds, hus."

EZRA I,3

En gruppe på omkring 40.000 landflygtige besluttede sig for at tage ud på den lange rejse tilbage til deres hjemland, og i spidsen for dem stod Zerubbabel, der nedstammede fra kong David. Men de fleste valgte at blive i det land, de var blevet bortført til.

Efter tyve års slid og slæb og modgang lykkedes det de tilbagevendte at genopbygge Guds tempel, godt støttet af profeterne Haggaj og Zakarias, der forkyndte, at Gud ville genoprette sit folk. I mellemtiden gik det op for de jøder, der var blevet i deres eksil, at muligheden for at vende tilbage nu var lukket ned igen. De måtte fortsætte med at leve blandt deres hedenske fjender, og i mere end en generation var alt håb om at drage ud slukket.

KONGENS PALADS I SUSÄ, PERSIEN

Foråret 473 f.Kr.

Haman gik utålmodigt frem og tilbage på paladsets flade tag, mens han ventede på, at hoffets astrologer skulle blive færdige. Hvis der var noget, han hadede, så var det, når han ikke kunne gøre noget. Han ville selv have kontrol over sin skæbne; den skulle ikke afgøres af små lysprikker, der glimtede på midnatshimlen. Det tåbelige slæng af stjernekyggere, der stod der og mumlede i deres natsorte kapper, skulle ikke afgøre hans fremtid. Det skulle han selv! Men det forslag, han ville fremlægge for kong Xerxes, det vældige persiske riges eneherker, var alt for vigtigt til, at noget måtte overlades til tilfældigheder.

Haman stoppede op ved brystværnet og kiggede ned på skildvakterne, der vogtede kongens port. Tanken havde taget form i ham netop dernede ved porten, da en uforskammet jøde nægtede at falde på knæ for ham. Hele verden bøjede knæ for Haman, nu hvor han havde fået tildelt æressædet over alle kongens stormænd, nu hvor han var blevet den næstmægtigste mand i hele riget. Han havde tjent kongen hele sit liv, men til trods for alt det, som Haman havde udrettet, ville jøden Mordokaj ikke falde på knæ for ham.

"Min herre, Haman ...?" Han vendte sig ved lyden af den ledende astrologs stemme. "Vi har et svar til dig, herre."

Haman gav sig god tid til at gå over til astrologerne, der stod og ventede, for de skulle ikke se, hvor ivrig han var, og hvor stor magt de havde over ham. "Hvad siger stjernerne i nat?" spurgte han og lagde armene over kors.

"I morgen vil være en meget gunstig dag for dig, herre. Vi kan ikke se nogen modstand fra himlen mod dine planer. Faktisk står alle himmellegemer i en heldig position for dig."

Haman kæmpede for at skjule sin lettelse og sin sejrssikkerhed. Han havde ventet i ugevis på deres svar. Nu kunne han endelig sætte sin plan i værk. "Godt. Jeg har endnu en opgave til jer i nat. I skal kaste lod og finde en gunstig måned i fremtiden og derefter en dag i den måned."

"Hvad skal datoen bruges til, herre?"

”Det skal I ikke bekymre jer om. Bare gør det. Nu.”

Haman fulgte efter astrologerne ned af trapperne til deres dunkle arbejdsrum. Han stod og betragtede en lærling, der fandt læderposen med de 12 lertavler med hver sit mærke, en for hver måned, og derefter en anden pose med 30 andre små tavler, der symboliserede dagene. Selvfølgelig skulle de korrekte besværgelser mumles, inden de kastede lod, og Haman blev mere og mere utålmodig, mens han stod og lyttede til den øverste vismands volapyk. Lertavlerne raslede som knogler, da vismanden rystede posen. Han stak hånden ned og trak en op. ”12, herre,” sagde han og holdt den i vejret, så Haman kunne se den. ”Måneden adar.”

Haman nikkede sammenbidt. Der var 11 måneder til adar! Han ville sætte planen i værk med det samme og havde ikke spor lyst til at vente så længe. Men da han stod og ventede på, at vismanden reciterede den næste besværgelse for at trække en tavle for datoen, blev Haman enig med sig selv om, at det måske trods alt var godt med en udskydelse. Så kunne hans befaling nå at komme ud i alle kroge af landet, alle 127 provinser. Og Haman havde god tid til at planlægge, hvordan han skulle få sine fjender udryddet.

Dag efter dag havde den stædige jøde nægtet at bøje sig for ham, og Hamans vrede var vokset sig så stærk, at han havde besluttet sig for ikke alene at henrette en enkelt mand, men alle jøder i hele landet. Haman vidste godt, hvilket folk Mordokaj tilhørte; det var hans eget folk, amalekitternes, fjender. Der var et had mellem de to folk, der kunne spores helt tilbage til engang, hvor et tvillingepar lå i deres mors mave og kæmpede om overherredømmet. Det var endt med, at den yngste søn, Jakob, havde stjålet alt fra Hamans forfader Esau, der var den ældste af de to tvillinger og dermed den retmæssige arving. Nu var tiden inde til, at Hamans folk skulle udrydde Jakobs efterkommere og tage det tilbage, der tilhørte dem.

Vismanden holdt en anden lertavle i vejret. ”Den trettende dag, herre.”

Haman kunne ikke lade være med at smile. Det var hans lykketal. Han var født den 13. og var kommet til magten den 13. Ja, den 13. adar ville passe ham godt. ”Tak,” nikkede han og marcherede ud af arbejdsværelset.

Haman havde ikke lyst til at gå hjem til sit soveværelse og sin hustru Zeresh. Han kunne alligevel ikke sove. I stedet gik han til kongens rådssal

og satte sig ned for at skrive sin forordning. Selv om stjernerne stod i en heldig position for ham, var Haman nødt til at planlægge det hele nøje og vælge sine ord med omhu. Alle jøder skulle dø, unge og gamle, mænd og kvinder, halvstore børn og nyfødte. Men Haman kunne ikke bare fremsætte så drastisk en plan direkte. Han var nødt til at komme med uklare antydninger og tvetydige bemærkninger for at lede kongen frem til selv at drage den konklusion. Han måtte omhyggeligt lokke kongen, ligesom en jæger, der lægger lokkemad ud for at lede byttet hen i fælden.

Da kammertjenerne kom kort efter daggry, gav Haman dem ordre til at gøre tronsalen i stand, åbne vinduerne, så den friske forårsluft kunne komme ind, tænde op i fyrfadene for at jage kulden væk fra marmorgulvene, tænde fakler og ryste puder og tæpper. Alt skulle være i orden. Haman stod foran et blankpudset bronzespejl, mens han ventede, og øvede sig i at se bekymret ud, så der ikke var det mindste spor tilbage af den forventning og glæde, han følte.

Endelig ankom kong Xerxes ledsaget af sine tjenere og pager, der viste ham hen til tronen, hvor han satte sig. "Høje konge – må I leve for evigt!" sagde Haman og bøjede sig dybt for ham. Da han rejste sig igen, satte han sig på sædet ved kongens højre hånd. "Jeg går ud fra, I har sovet godt, høje konge?"

Xerxes viftede utålmodigt med hånden for at signalere, at hans søvnvaner var ligegyldige. "Hvilke sager skal vi tage stilling til i dag, Haman? Er der mange, der søger om audiens?"

"Værelset derude er helt fyldt, høje konge. Men inden vi begynder, kan jeg så tale med jer under fire øjne om noget, jeg opfatter som meget vigtigt? Det handler om rigets sikkerhed og fred."

"Det lyder meget alvorligt. Selvfølgelig må du tale."

Haman ventede, til pagerne og tjenerne var forsvundet; han kunne mærke sit hjerte hamre i brystet. "Høje konge, jeg er blevet opmærksom på, at der findes en særlig race, et særligt folk, der er spredt ud over alle provinser i hele riget, og deres skikke er meget forskellige fra alle andre af jeres undersåtter. Det bekymrer mig, høje konge, for de adlyder ikke kongens love. Det er ikke i rigets interesse at holde hånden over dem."

"Har de gjort åbent oprør?"

"Ikke endnu, men risikoen er meget stor, fordi de aldrig er blevet assimileret sådan som andre folk, kongen har underlagt sig. De opfatter sig slet ikke som en del af perserriket, og i stedet holder de stædigt fast i deres etniske identitet og gamle traditioner. Det mest alvorlige er, at de nægter at tilbede vores stolte riges guder."

"Nægter de det?" brummede kongen.

"Ja. Selv når de bliver truet med straf eller ligefrem døden. Tør vi risikere at gøre Persiens guder vrede? Skal vi udsætte os for faren for at nedkalde deres vrede over os?"

"Nej, ikke tale om."

"Der er ikke nogen fordel ved at blive ved med at have det folk som undersætter. De giver ikke noget udbytte, der kan opveje den skade, de forvolder." Haman holdt inde og iagttog kongens reaktion, mens han prøvede at tolke hver eneste bevægelse og ansigtsudtryk.

"Hvad vil du anbefale?" sagde Xerxes efter at have tænkt sig om et øjeblik.

Haman tørrede håndfladen mod låret. "Hvis kongen synes, kan I lade et dekret blive udsendt med ordre om at fjerne den mulige trussel, så disse mennesker aldrig kommer til at true jer og jeres rige. Ja, jeg er faktisk så bekymret over den fare, de udgør, at jeg er parat til at lægge 10.000 talenter af mit eget sølv i den kongelige skatkiste til at betale de mænd, der skal udføre forordningen."

"Det er temmelig meget sølv, Haman. Er disse mennesker virkelig så farlige?"

"Det tror jeg, herre. Især fordi de lever rundt om i hele riket som en skæbnsvanger pest, der kan sprede sig og blive til død og ødelæggelse."

Kongen kiggede ned i gulvet og legede med den signetring, han havde på fingeren. Haman holdt vejret, mens han overvejede, hvad han skulle sige, hvis Xerxes bad om et bevis for beskyldningerne eller spurgte, hvilket folk truslen kom fra. Men stjernerne stod heldigt for ham, sagde han til sig selv. Det skulle nok lykkes for ham.

Til sidst sagde kongen: "Jeg har besluttet mig for at stole på din vurdering, Haman. Hvis du siger, de udgør en trussel mod mig, er det mit ønske, at der bliver taget hånd om dem." Han tog sin signetring af og rakte

den til ham. "Behold dit sølv ... og gør, som du synes er bedst, med den gruppe mennesker, så truslen kan blive elimineret."

Haman lukkede lettet øjnene, og en følelse af sejr skyllede igennem ham, da han knugede kongens signetring i sin hånd. Når dekretet først var sendt ud, kunne det aldrig kaldes tilbage. Alle jøder i hele riget skulle dø. "Ja, høje konge. Jeg skal udføre jeres ønske så hurtigt som muligt."

FØRSTE DEL

Med ilbud blev der sendt breve ud til alle kongens provinser med besked om at udrydde, dræbe og tilintetgøre alle jøder, både unge og gamle, kvinder og børn, på én og samme dag, den trettende dag i den tolvte måned, måneden adar, og om at røve og plyndre.

ESTERS BOG 3,13

KAPITEL I

BABYLON

Døren til Ezras arbejdsværelse blev pludselig smækket op. Bestyrtet kiggede han op fra sin skriftrulle og så sin bror Juda stå forpustet i døråbningen. Han havde stadig sit pottemagerforklæde af læder på, og han havde striber af tørret ler på armene og i panden.

”Du er nødt til at komme med det samme.”

Ezra stod med pegepinden på skriftrullen, så han kunne se, hvor langt han var kommet. ”Kan det ikke vente et par minutter? Vi er næsten færdige med et afsnit i Toraen, og det er et særligt vanskeligt sted.”

Juda fór tværs over rummet, hev pegepinden ud af hånden på Ezra og smed den på bordet. ”Nej! Det kan ikke vente. Hvis det er sandt, hvad folk siger, så er vi i yderste livsfare, og så hjælper dine studier i de hellige skrifter ikke noget!”

”Jeg beklager,” sagde Ezra til de tre andre lærde. ”Jeg kommer tilbage, så snart jeg har fundet ud af, hvad problemet er.”

”I må hellere komme alle sammen,” sagde Juda og nikkede til mændene ved bordet. ”Det angår os alle.”

”Jamen, vores arbejde ...”

"Det her er vigtigere." Juda tog fat i armen på Ezra og trak ham op at stå. "Kom nu."

Ezra ville senere irettesætte sin bror for at komme farende på den måde og forstyrre ham og hans kolleger, så de ikke engang fik tid til at pakke skriftrullerne væk. Juda var 31 år, fire år yngre end Ezra, og hans temperament kunne nogle gange flamme lige så hedt som den ovn, som han og deres yngre bror Asher brændte deres lertøj i. "Hvor skal vi hen?" spurgte Ezra, mens Juda gennede ham og de andre ud fra rummet.

"Til synagogen. De ældste har indkaldt til hastemøde."

"Kan du ikke sige lidt om, hvad problemet er, Juda? Vi har vigtigere ting at tage os til." Broren forstod ikke, hvor betydningsfuldt Ezras arbejde med at studere og fortolke Guds hellige lov var. Men det var nødvendigt at udmønte loven i praktiske detaljer, så arbejdere som Juda kunne bruge det i deres daglige liv. Abrahams Gud havde kaldet sit folk til at leve helligt, og Ezras arbejde skulle sikre, at de ikke gentog fortidens fejltagelser, som havde gjort, at de i sin tid var blevet sendt i landflygtighed i Babylon.

"Jeg ved godt, at dit arbejde er vigtigt," sagde Juda, mens de skyndte sig igennem de snævre gader. "Hvorfor tror du ellers, Asher og jeg forsørger dig og giver dig et sted at bo?"

"Men derfor har du ikke ret til at komme og afbryde mig på den måde ..."

Juda stoppede op. Han havde stadig et fast greb om Ezras arm og vendte sig arrigt mod ham. "Hørte du ikke, hvad jeg sagde, Ezra? Eller går du rundt med hovedet helt oppe i skyerne? Det her drejer sig om liv og død for vores folk."

"Du kan godt slippe mig," sagde han og gjorde sig fri. "Jeg kommer jo!"

Det var ikke særlig tit, at Ezra var med til rådsmøder i det jødiske samfund; han foretrak sit ensomme liv med skriftrullerne. Men han fornemmede, at det var et vigtigt møde, så snart han og Juda banede sig vej ind i den tætpakkede mødesal. Mænd fra alle samfundslag var gået fra deres arbejde for at samles her. Rabbi Nathan, der var leder af det jødiske samfund i Babylon, stod på *bima*'en og kaldte til ro. Ved siden af ham stod en ældre babylonier klædt i en mørk kappe, der signalerede, at

han hørte til de kongelige vismænd; han så temmelig malplaceret ud i den jødiske synagoge. Den fremmede så sig om, som om han ledte efter en vej ud igen.

"Hvad laver den hedenske troldmand her i vores bedehus?" spurgte Ezra Juda. "Huset bliver jo urent ..."

"Ssh" hviskede Juda og stak en albue i siden på ham. "Kan du ikke for en gangs skyld glemme alle dine hellige regler og bare høre efter?"

"Må jeg bede om ro!" sagde rabbi Nathan. "Hør nu efter alle sammen!" Da der til sidst faldt ro over forsamlingen, vendte han sig mod babylonieren. "Fortæl dem, hvorfor du er kommet. Fortæl dem alt det, du har fortalt mig."

Vismanden kiggede ned i gulvet, ikke på mændene i mødesalen. Han talte dæmpet: "For mange år siden, da jeg var i lære hos kongens stjernetydere, havde jeg den ære at lære den mand, som I kaldte Daniel den Retfærdige, at kende – må han hvile i fred. Ham har jeg altid beundret meget, og derfor ønsker jeg, at I straks skal have besked om det dekret, der er kommet fra kongen." Han holdt et officielt udseende dokument i vejret. "Der er netop kommet nogle kurerer fra kongens palads i Susa med det. Kong Xerxes har forseglet det med sin egen signetring. Det bliver oversat til alle sprog og sendt til satrapper, guvernører og stormænd over hele riget, så det kan blive bekendtgjort for folk af alle nationaliteter. Kongens forordning er lov i alle provinser og kan ikke ændres ..." Den gamle mand holdt inde, og hans stemme knækkede over. "Her. Læs det ... Og må jeres Gud være jer nådig."

Rabbi Nathan rømmede sig og begyndte at læse: "Dette er en ordre til at udrydde, dræbe og tilintetgøre alle jøder, både unge og gamle, kvinder og børn i alle provinser i hele riget ..."

En ophidset mumlen bredte sig i folkemængden. Ezra virrede med hovedet som for at ryste de ord væk, han lige havde hørt. *Dræbe alle jøder?* "Massakren er fastsat til at foregå på én og samme dag senere i år," fortsatte Nathan. "Den 13. dag i den 12. måned."

Ezra vendte sig mod sin bror i håb om, at det var en misforståelse eller en virkelig dårlig spøg. I håb om, at han havde misforstået det. Det kunne

ikke være sandt. Skulle de alle sammen slagtes om nogle måneder? Juda, der havde en kone og to små piger, havde tårer i øjnene.

"Men ... hvorfor?" spurgte Ezra højt. "Hvorfor vil de slå os ihjel?" Hvad nytte havde det så været til, at han havde studeret i så mange år og kendte Toraen ud og ind, og hvad nytte havde alt det arbejde været til, som Det Store Råd havde gjort, hvis deres liv skulle slutte på den måde?

"Hvorfor udsender kongen den ordre?" var der en, der råbte. "Hvad har vi gjort forkert?"

Rabbi Nathan tørrede sine øjne. "Der bliver ikke givet nogen begrundelse."

"Vi har ingen fjender her i Babylon," sagde en anden. "De slår os da ikke ihjel her i byen, vel?"

"Dekretet giver dem, der dræber os, lov til at plyndre vores ejendele," svarede Nathan. "Selv de, der ikke hader os, tager sikkert del i myrderierne, så de kan tage alt, hvad vi ejer – vores huse, vores forretninger ..."

"Og det kommer fra kong Xerxes selv," tilføjede den babyloniske vismand, "derfor vil der være mange i hele riget, der adlyder ordren for at indynde sig hos kongen. I er blevet stemplet som kongens fjender."

"Vi bliver nødt til at flygte!" sagde en fra ældsterådet. "Vi må se at få vores familier ud af Babylon nu!"

Ezra var enig. Han måtte skynde sig tilbage til sit arbejdsværelse og pakke alle de uvurderlige toraruller ned sammen med de historiske beretninger, visdomslitteraturen og profetskrifterne og få dem i sikkerhed.

"Vi har ingen steder at tage hen," sagde Nathan med grødet stemme. "Massakren skal foregå på samme tid over hele riget. I hver eneste provins."

"Åh, Abrahams Gud ..." udbrød Ezra og holdt hånden for munden. Han støttede panden mod sin brors brede skuldre og følte sig helt syg af rædsel. Panikken og angsten samlede sig som tordenskyer i salen.

"Hvad skal vi gøre?" var der en, der jamrede.

"Vores koner ... vores børn ... vi kan da ikke bare lade dem dø!"

"Abrahams Gud! Hvorfor skal det her ske?" Råbene rungede gennem den fyldte sal.

"Hvorfor slår de os ikke bare ihjel med det samme, hvis det er det, de vil?" råbte Juda gennem de mange grædende stemmer. "Er det en del af

torturen, at vi skal vente i 11 måneder, så vi kan se dødens engel langsomt komme nærmere?”

Nathan løftede hånden for at dæmpe uroen. Han vendte sig mod den babyloniske vismand. ”Kan du ikke hjælpe os med at få et møde med de lokale regeringsembetsmænd her i Babylon? Vi kan måske bede dem om nåde?”

”De går aldrig med til at tale med jer,” svarede han med en hoveddrysten. ”De er alt for bange for kong Xerxes og hans førsteminister, Haman. Faktisk kan jeg nemt få problemer ved at komme her og være sammen med jer. Jeg må hellere se at komme af sted.” Han prøvede at træde ned fra forhøjningen, men Nathan standsede ham.

”Vent. Hvem er denne Haman?”

”Han sidder ved kong Xerxes’ højre hånd og er den mægtigste mand lige efter kongen.”

”Ved du, hvad hans fulde navn er, eller noget andet om ham? Kunne man forestille sig, at han ville vise barmhjertighed?”

”Det ved jeg ikke ... Måske står hans fulde navn der i dokumentet,” sagde han og pegede mod skriftrullen. ”Se selv efter. Jeg må se at komme af sted.”

”Er der ikke noget, vi kan gøre for at forhindre alt det her? Kender du nogen, vi kan søge beskyttelse hos, eller som kan skjule os? Vi er parate til at rejse, hvorhen det skal være. Afstanden betyder ikke noget.”

”Hvis jeg vidste noget, ville jeg sige det. Jeg ønsker heller ikke, at det her skal ske. Jeg kom for rabbi Daniels skyld, men nu må jeg virkelig af sted. Det var ikke min mening at blive så længe.” Nathan hjalp ham ned af trinnene, og folkemængden delte sig, da han skyndte sig hen mod døren.

”Hvordan kan det gå til?” Ezra hev sig i skægget og håret, og smerten mindede ham om, at det her var virkelighed og ikke et mareridt. Hvordan kunne alle jøder i hele riget få en dødsdom uden håb og uden mulighed for flugt? Det ville Abrahams Gud aldrig gøre imod dem. De havde før prøvet at blive besejret og været i landflygtighed, men Gud havde ved sine profeter lovet, at der skulle blive en rest tilbage. Hans pagt var urokkelig. Havde profeterne taget fejl?

Ezra kiggede op og så Nathan, der var ved at løbe kongens dekret igennem; rabbi'en mumlede for sig selv, mens han læste. Alle tav for at høre efter. "Det kan ikke fortolkes på andre måder," sagde Nathan. "Dekretet kan ikke ændres. Det er kong Xerxes' eget segl, der er sat under ... og det er bevidnet af agagitten Haman, søn af Hammedata."

Ezra stønnede. "Åh nej. Der har vi grunden."

"Siger det navn dig noget?" spurgte Juda. Ezra kunne bare nikke, for tanken om, hvem deres mægtige fjende var, havde helt overvældet ham. "Sig det, Ezra," sagde Juda og skubbede ham op foran. "Hør her, alle sammen! Min bror ved noget. Lad ham få ordet."

"Kender du Haman?" spurgte Nathan.

"Nej, jeg er bare en skriftlærd. Jeg har aldrig været uden for byen her." Ezra trådte med tunge skridt op på *bima*'en. "Men jeg kender Toraen og vores folks historie. Og I kan være sikre på, at manden bag den djævelske ordre – agagitten Haman – er vores fjende."

"Fortæl os, hvad du ved."

Ezra holdt inde lidt for at få vejret. "Agag var konge over amalekitterne. Det er en stamme, der nedstammer fra Esaus barnebarn Amalek. Hvis Haman kalder sig agagit, så må han høre til kongeslægten. Han er på en måde amalekitternes konge, og nu har han en magtfuld position i hele det persiske rige. Selvfølgelig vil han bruge den magt til at ødelægge os." Ezra holdt inde, slået med rædsel over det, han selv sagde.

"Amalekitterne har altid været vores folks fjender. De angreb vores forfædre, så snart de var sluppet ud af Egypten sammen med Moses. De var ligeglade med, at vi ikke var bevæbnede og rejste med kvinder og børn."

"Kujoner!" var der en, der råbte.

"Det er rigtigt," sagde Ezra. "Den Almægtige gav vores første konge, Saul, ordre om at udrydde amalekitterne. Da Saul var ulydig, blev kongeværdigheden taget fra ham og givet til David. Vi har været i krig med amalekitterne op gennem hele historien. Esaus efterkommere tror, at hvis de kan udrydde alle Jakobs efterkommere, så arver de den velsignelse fra Gud, der rettelig tilhører os."

"Skal vi bare sætte os ned og vente på, at det sker?" spurgte Juda. "Hvorfor bevæbner vi os ikke og kæmper imod?"

Nathan bøjede hovedet, inden han kiggede ud over forsamlingen. "Kongen sætter den persiske hær til at stå i spidsen for massakren. Selv hvis vi prøvede at kæmpe imod, havde vi ingen chance for at vinde. Når den 13. adar kommer, så ..." Han kunne ikke afslutte sætningen. Han støttede sig til Ezra og græd. Han så ud, som om han var lige ved at besvime.

"Find en stol!" råbte Ezra. "Han skal sidde ned." Mændene rakte en op på forhøjningen, og Ezra hjalp den gamle rabbi ned at sidde. "Går det?" spurgte han. Nathan svarede ikke. Han blev ved med at græde og sank helt sammen i stolen med ansigtet skjult i hænderne.

"Er der nogen i regeringen, der kan hjælpe os?" spurgte en af mændene fra ældsterådet. Det gik op for Ezra, at manden henvendte sig til ham. Alle kiggede på ham, som om han havde overtaget Nathans plads.

"Ikke så vidt jeg ved," svarede han. "Daniel den Retfærdige var kongens rådgiver, da han levede, men vi har ikke længere en talsmand hverken her i Babylon eller i Susa eller nogen andre steder. Og selv hvis vi havde, så har kongen sat sit segl på dekretet, og medernes og persernes love kan aldrig omstødes."

Folk begyndte igen at klage og jamre. "Jeg nægter at acceptere den dødsdom!" råbte Juda gennem støjen. "Der må være et eller andet, vi kan gøre, så vi ikke bare sætter os ned og venter på at dø!"

"Vi kan faste og bede," sagde Ezra. "Vi kan kæmpe med Gud, ligesom Jakob gjorde ved Jabbok-floden, inden han mødte Esau." Han sagde de rigtige ord og svarede, som man kunne forvente, at et troende menneske ville svare, men lige i øjeblikket var Ezras tro i den grad rystet i sin grundvold, og hans sind fuldstændig oversvømmet af håbløshed, så han overhovedet ikke kunne se, hvordan Gud skulle kunne redde dem. De var alle dømt til døden.

"Tror I, det er Guds straf?" var der en, der spurgte. "Er det, fordi vores fædre blev her i stedet for at rejse tilbage til Jerusalem sammen med prins Zerubbabel?"

"Nej, det kan ikke være derfor," sagde Juda, inden Ezra nåede at svare. "Bliver Jerusalem ikke ramt af den samme dom, som vi gør? Alle jøder i hele riget skal udslettes."

"Vi må bede," gentog Ezra.

"Hvad skulle det nytte?" spurgte Juda.

Det kunne Ezra ikke svare på, og han ville heller ikke til at diskutere med sin bror for øjnene af hele forsamlingen. "Jeg må hellere gå tilbage og studere Skrifterne ..."

"Ezra! Læg nu for én eneste gang de skriftruller væk, og meld dig ind i den virkelige verden!" udbrød Juda. "Tror du, du får lov til at sidde og studere, mens vi andre bliver slagtet?"

"Det kan godt være, mine skriftruller ikke hjælper, men det hjælper heller ikke at råbe," svarede han. "Lige nu er der ikke noget, vi kan gøre. Bortset fra at bede. Måske vil Gud vise os, hvorfor det sker, eller vise os en udvej. I mellemtiden må vi hellere få nogen til at følge Nathan hjem ... Vi må hellere alle sammen gå hjem." Ezra trådte ned fra forhøjningen og prøvede desperat at bane sig vej hen til den nærmeste dør. Han kunne ikke holde ud at være her et minut længere og lytte til alle de spørgsmål, han ikke kunne svare på, og forsvare en Gud, han ikke forstod. Frygten, der fyldte salen, var blevet lammende, og han måtte se at komme ud, så længe han overhovedet kunne gå.

Men da Ezra nåede hen på sit arbejdsværelse og sank ned på en skammel, sad han bare og stirrede på torarullen, der stadig lå, hvor han havde sluppet den. "Hvordan kan det gå til?" spurgte han ud i luften. "Abrahams Gud! Hvordan kan du lade dine fjender triumfere på den måde? Hvad har vi gjort, som du er blevet så vred over?" Til trods for Ezras store viden og hans evner til at fortolke de mest spidsfindige detaljer i loven så virkede den Almægtige fuldstændig ubegribelig lige nu. Ezra bøjede hovedet og hvilede panden mod bordet. "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig? Du er langt borte fra mit råk om hjælp og fra mit skrig."

Døren gik op. Han løftede hovedet og forventede at se sin bror, men det var en af hans studerende fra *yeshiva*'en, en ung mand, der hed Simon. "Rabbi Ezra, jeg forstår ikke ..."

"De gør jeg heller ikke!" Hans ord lød hårdere, end det havde været meningen, men han ville bare være alene. Alligevel trådte Simon et skridt ind i rummet.

"Rabbi, du har sagt, at Guds straf og landflygtigheden sluttede, da vores folk fik lov til at vende tilbage og genopbygge templet, men den her ordre ..."

"Det er en ordre, der kommer fra hedningerne, ikke fra Gud, Simon."

"Men den Almægtige har vel tilladt det, ikke?"

Ezra svarede ikke. Han lagde albuerne på bordet og skjulte ansigtet i hænderne. Han håbede bare, at Simon ville gå.

"Hvorfor hader hedningerne os, rabbi?"

"Fordi vi adlyder Gud," sagde han ned i sine hænder, så hans stemme lød ulden. "Folk, der dyrker falske guder, ønsker at udslette ethvert minde om den ene sande Gud og hans moralløve. Det er derfor, de angriber os. Fordi vi overholder Toraen."

Skamlen skrabede mod stengulvet, da Simon satte sig over for ham. Ezra tog hænderne fra ansigtet, og det lykkedes ham at lade være med at råbe til ham, at han skulle gå sin vej.

"Rabbi, det her dekret minder mig om faraos ordre om at kaste alle drengebørn i Nilen. Jeg ved, at Israels Hellige reddede et af de små børn, nemlig Moses, men der må have været mange, der døde. Jeg spurgte dig engang, hvorfor Gud havde tilladt det, hvorfor han ikke reddede alle børnene, og du svarede, at det var, fordi det tjente et større formål. Du sagde, at Gud ville vise egypterne sin magt og redde os *alle sammen*."

Ezra kiggede på Simon gennem tårer. Det kunne han ikke huske, at han nogensinde havde sagt.

"Kan man forestille sig, at ordren her er en del af en større plan, rabbi? Tror du, den Almægtige ønsker at vise sin magt for perserne, ligesom han gjorde med egypterne?"

Ezra vidste ikke, hvad han skulle svare. Måske ville han en dag nå frem til en form for forståelse, men ikke i dag. I dag var han alt for rystet, han var helt følelsesløs indeni og kunne bare sidde her og græde. Han havde ikke lyst til at dø. Ikke på den her måde, ikke dræbt af amalekitterne, ikke efter at have kæmpet hele sit liv for at studere og adlyde Guds lov.

Til sidst rømmede han sig. "Gå hjem til din familie, Simon. De har sikkert brug for al den trøst, du kan give dem. Og jeg vil gøre det samme." Han rejste sig og svøbte skriftrullen ind i dens klæde. Simon sprang op

for at hjælpe, men Ezra viftede ham væk. "Jeg kan godt selv. Gå nu hjem. Der bliver ingen undervisning i dag."

Da han havde pakket det hele væk, gik Ezra hjem til sit værelse i Judas hus. Han havde ikke lyst til at snakke med nogen, men Judas kone Debora standsede ham på gårdspladsen, inden han nåede at smutte forbi hende. Han kunne se frygten i hendes mørke øjne og vidste, at Juda måtte have fortalt hende om deres dødsdom.

"Hvad skal der dog ske med os?" udbød hun. "Hvis vi faster og beder til Gud, så vil han da frelse os. Tror du ikke?"

Ezra stirrede på sine to små niecer på et og tre år, der sad og pludrede, mens de delte en skål dadler, og han følte sin brors ord fra tidligere på dagen bore sig helt ind i hjertet på ham: *Læg nu for én eneste gang de skriftruller væk, og meld dig ind i den virkelige verden!* Kongens forordning var ikke endnu en tekst fra Toraen, som man kunne sidde og endevende og fortolke. Det var et dekret, der handlede om mennesker af kød og blod. Hans folk.

"Svar mig, Ezra! Du kender den Almægtige bedre end nogen af os andre ..."

"Nej, Debora. Det gør jeg ikke. Du kender ham lige så godt som jeg. Måske bedre, fordi du har børn. Du ved, at det er nødvendigt at opdrage dem, når de gør noget forkert, men du forstår også at være barmhjertig. Jeg har set, hvordan du tager pigerne i dine arme og overøser dem med kærlighed, når du har straffet dem. Det kan godt være, jeg kender Guds lov og folkets historie, men jeg tror ikke, at jeg til bunds forstår hans barmhjertighed. Og lige nu har vi brug for at trygle ham om barmhjertighed."

Døren fra det indre af huset gik op, og Juda trådte ud. Han kiggede overrasket på Ezra. "Er du kommet hjem?"

"Jeg har lagt skriftrullerne væk. Jeg melder mig ind i det, du kalder den virkelige verden. Sig, hvad du synes, jeg skal gøre. Hvad kan jeg hjælpe med?"

"Vi får brug for en ny leder. Nathan er ... ja, du så jo selv, hvor berørt han var. Han fik nærmest et sammenbrud, efter du var gået."

"Forventer du, at *jeg* skal overtage hans plads?"

"Du har mere visdom end resten af os til sammen. Og det er det, vi har brug for lige nu. Visdom og ... og lederskab."

"Jeg er teolog, ikke leder."

"Tak, det ved jeg godt! Ekspert i Abrahams Gud og hans Tora!" Juda havde et heftigt temperament og var lige ved at eksplodere. "Forklar os, hvorfor det her sker. Hvorfor gør Gud det her imod os, og hvad kan vi stille op? Giv os nogle svar!"

"Jeg tror ikke ..."

Juda trådte helt hen til ham. "Du spurgte mig, hvad du kan hjælpe med. Og det er det, jeg forklarer dig. Vi har brug for en stærk leder, et troende menneske. Vores tro er rystet i sin grundvold efter det her."

"Og det tror du ikke, min er?" For første gang hævdede Ezra stemmen. Judas to små piger fór sammen og sad musestille med deres lille skål, som om de var blevet skræmt af de højlydte stemmer. Debora bøjede sig ned og tog den lille op og sendte den store ind i huset.

"Bed over det," sagde Juda. "Læs i dine skriftruller. Find ud af, hvad vi har gjort, siden vi har gjort os fortjent til det her. Og hvis du stadig ikke vil være vores leder, så bed den Almægtige om at sende en anden, der vil."

"Det kan jeg godt," sagde Ezra dæmpet. "Jeg kan bede. Og jeg kan se, hvad loven og profeterne har at sige." Han kunne begynde med det samme. Og han ville ikke holde op, før han havde fundet ud af, hvad grunden var til kongens befaling. Og en løsning. Men blive leder for det jødiske samfund i stedet for rabbi Nathan? Det kunne Ezra ikke love.